

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

географічний

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Історія географії в Україні

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма середня освіта

(назва програми)

Спеціальність 014 «середня освіта» (географія)

(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 освіта / педагогіка

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Руденко Валерій Петрович проф.кафедри економічної географії та екологічного менеджменту, д.геогр.н., професор

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача

<https://ecogeo.cv.ua/%d1%80%d1%83%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be/>

Контактний тел. **+38(095)305-90-90**

E-mail: **v.rudenko@chnu.edu.ua**

Сторінка курсу в Moodle

Консультації **вівторок з 14.20 до 15.20**

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни):

Навчальна дисципліна "Історія географії в Україні" укладена відповідно до освітньої програми підготовки бакалавра з природничих наук за спеціальністю 014 «середня освіта» (географія). «Історія географії в Україні» відображає еволюцію географічної думки (історія розвитку ідей, гіпотез, понять, концепцій, теорій, становлення наукових шкіл) від найдавніших часів до сьогодення, ознайомлює із сучасними проблемами української географічної науки і перспективами її подальшого розвитку, розкриває періодизацію розвитку методологічних засад головних географічних теорій, а також висвітлює історію географічних відкриттів і мандрівництва, географічних інституцій, внесок у розвиток географії окремих персоналій, формування наукових шкіл.

Для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр" за фаховим спрямуванням: 014 «середня освіта» (географія) 01 освіта / педагогіка.

2. Мета навчальної дисципліни: Оволодіння знаннями з історії становлення географії в Україні як науки, а також історії територіальних відкриттів; ознайомитися з теоретичними основами курсу, оволодіти знаннями з історії географічної науки в розрізі окремих історичних періодів.

3. Пререквізити. "Історія географічної науки" ґрунтується на таких загальних суспільно-наукових дисциплінах "Філософія", "Економічна теорія", "Політологія"; тісно пов'язана з загальногеографічними дисциплінами "Основи загального землезнавства", "Основи економічної і соціальної географії", а також зі спеціальними дисциплінами з головних проблем окремих географічних наук, з їхніми понятійно-термінологічними системами.

4. Результати навчання (програмні компетенції)

Загальні компетентності (ЗК)

1. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, мультикультурність у суспільстві.

2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

3. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

1. Здатність здійснювати професійну діяльність із дотриманням вимог чинного законодавства та внутрішніх нормативних документів закладу освіти.
2. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивної освіти за фахом.
3. Здатність до організації навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти, систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації та навчання впродовж життя.

Програмні результати навчання (ПРН)

1. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні.
2. Знання основних принципів і положень географічної науки та їх використання у професійній педагогічній діяльності.
3. Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні й методичні засади викладання навчальних дисциплін та обирати технології та методики в освітньому процесі.
4. Здатність демонструвати знання основ професійноорієнтованих дисциплін у професійній діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичних	семінарських	лабораторних	самостійної роботи	індивідуальних завдань	
Денна	1	1	4,0	120	30	15	-	-	72	-	залік
Заочна	1	1	4,0	120	8	4	-	-	108	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.											
Тема 1. Зміст, структура і завдання курсу	12	3	2	-	-	8	13	2	2	-	-	9
Тема 2. Географічні ідеї античного періоду	13	3	1	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 3. Географічні ідеї середньовічного періоду (V-XV ст.)	12	3	2	-	-	8	13	1	-	-	-	12
Тема 4. Великі географічні відкриття та їхні науково-теоретичні наслідки (XVI-XVII ст.)	13	3	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Разом за змістовим модулем 1	50	12	7	-	-	28	50	5	2	-	-	43

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. ТЕОРЕТИЧНІ ІДЕЇ УКРАЇНСЬКИХ ГЕОГРАФІВ											
Тема 5. Розвиток географічних ідей у XVIII - першій половині XIX ст.	14	4	2	-	-	8	13	2	2	-	-	9
Тема 6. Розвиток географічних ідей у другій половині XIX - на початку XX ст.	14	4	2	-	-	8	11	1	-	-	-	10
Тема 7. Головні напрями розвитку географічної науки у XX ст.	14	3	1	-	-	10	16	-	-	-	-	16
Тема 8. Географічні	14	4	2	-	-	8	15	-	-	-	-	15

дослід-ження території України. Теоретичні ідеї українських географів												
Тема 9. Розвиток географії у Чернівецькому університеті	14	3	1	-	-	10	15	-	-	-	-	15
Разом за змістовим модулем 2	70	18	8	-	-	44	70	3	2	-	-	65
Усього годин	120	30	15	-	-	72	120	8	4	-	-	108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Годин
1	Трипільська культура на території України (географічні аспекти).	6
2	Україна у давньогрецькому геопросторовому полі.	6
3	Україна у давньоримській геокультурі.	6
4	Людність і природа України у контексті Біблії.	6
5	Заселення території українських земель і формування державних утворень. Київська Русь як могутнє державне утворення у Європі.	6
6	Літописи як початок української науки. "Повість минулих літ" — важлива історико-географічна пам'ятка давньоруського часу.	6
7	Географічні відомості арабів про Київську державу.	6
8	Соціально-економічні передумови розвитку географічних уявлень в Україні за період від занепаду Галицько-Волинського князівства (XIV ст.) до національно-культурного відродження у XIX ст.	6
9	Періодизація історії України ХГУ-ХУІІІ ст.	6
10	Розвиток науки у період литовсько-польської доби та формування козащини (друга половина ХІІІ-ХVІ ст.).	6
11	Географічні уявлення про Україну у першій половині ХVІІ ст. у другій половині ХVІІ ст. та у ХVІІІ ст.	6

1	Значення академічних експедицій XVIII ст. в Російській імперії для географічного вивчення України.	6
2		
Всього годин		72

6. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Не зараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна та письмова відповідь студента реферат.

Формами підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- аналітичні звіти;
- реферати.

8. Методи навчання

- Словесні методи (класична лекція, співбесіда, консультація, дискусія, тощо);
- Самостійна робота з літературою (наукова бібліотека ЧНУ);
- Наочні методи (презентації, ілюстрації, тощо);
- Практична робота.

9. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати.

10. Оцінювання за видами робіт

Оцінювання знань з дисципліни «Історія географії в Україні» за видами робіт здійснюється на основі результатів поточного та модульного контролю. Об'єктом оцінювання є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого відповідно перевіряється під час поточного, модульного контролю та на іспиті.

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу з дисципліни – 100 балів. За поточну успішність (виконання практичних робіт) студент може отримати максимум – 24 бала, за виконання модульних контрольних робіт та індивідуальної роботи у формі написання реферату – максимум 60 балів.

Теми практичних занять сформовані із поєднання усних запитань для обговорення та практичних завдань та оцінюються до 3 балів кожне.

Самостійна робота оцінюється під час усних відповідей та включається до загальної оцінки теми під час практичного заняття та оцінюється максимально до 8 балів.

Під час виконання *модульних контрольних робіт* оцінюванню підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набув здобувач вищої освіти після опанування тем змістових модулів і оцінюються максимально до 10 балів.

Підсумковий контроль здійснюється за результатами поточного (до 60 балів) й модульного контролю (до 40 балів) в діапазоні від 0 до 100 балів.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T5		
4	4	4	3	4	4	4	3	4		

12. Рекомендована література

Основна

1. Атлас історії української державності. Українські землі від найдавніших часів до сьогодення / В. Грицеляк, І. Дикий, І. Ровенчак. - Львів : НВФ "Карти і атласи", 2013. - 128 с.
2. Богучарсков В. Т. История географии: учеб. пособ. для вузов / В. Т. Богучарсков [под ред. Ю. П. Хрусталева]. - М. : Академический Проект, 2006. - 560 с.
3. Влах М. Р. Історія географії : навч. посібник / М. Р. Влах. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. - 330 с.
4. Голубчик М. М. История географии: учеб. пособие / М. М. Голубчик, С. П. Евдокимов, Г. Н. Максимов. - Смоленск: СГУ, 1998. - 224 с.
5. Грегори К. География и географы. Физическая география / К. Грегори [пер. с англ.]. - М. : Прогресс, 1988. - 384 с.
6. Джеймс П. Все возможные миры. История географических идей / П. Джеймс, Дж. Мартин [пер. с англ.]. - М. : Прогресс, 1988. - 762 с.
7. Жупанський Я. І. Історія географії в Україні : навч. посібник / Я. І. Жупанський. - [2-ге вид., допов.]. - К. : Шлях, 2006. - 275 с.
8. Історичний атлас України. Найдавніше минуле. Русь (Київська держава, Галицько-Волинська держава) / [кер. проекту і авт.-упор. Ю. Лоза]. - К. : Мапа, 2010. - 300 с.
9. Круль В. П. Історія та методологія географічної науки: конспект лекцій / В. П. Круль. Чернівці: Рута, 2000. - 84 с.
10. Новітня українська суспільна географія. Хрестоматія / [упор. та авт. біогр. статей проф. О. Шаблій]. - Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. - 1008 с.
11. Паркер Дж. Атлас "Історія світу" / Дж. Паркер [пер. с англ.]. - К. : ДНВП "Картографія", 2008. - 192 с.
12. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії : підручник / О. І. Шаблій. - Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. - 444 с.
13. Шаблій О. І. Суспільна географія : теорія, історія, українознавчі студії / О. І. Шаблій. - Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. - 744 с.
14. Шуйский Ю. Д. Географическая наука в античном мире и в период Средневековья / Ю. Д. Шуйский. - Одесса : ВМВ, 2008. - 180 с.

Допоміжна

1. Атлас географических открытий / [пер. с англ. ; предисл. Дж. Хемминга]. - М. : БММ АО, 1998. - 248 с.

2. Грегори К. География и географы. Физическая география / К. Грегори [пер. с англ.]. - М. : Прогресс, 1988. - 384 с.
15. Джонстон Р. Дж. География и географы : очерк развития англо-американской социальной географии после 1945 г. / Р. Дж. Джонстон [пер. с англ. ; под ред. Е. Б. Алаева]. - М. : Прогресс, 1987. - 368 с.
16. Мукистанов Н. К. От Страбона до наших дней : Эволюция географических представлений и идей / Н. К. Мукистанов. - М. : Мисль, 1985. - 237 с.
17. Исаченко А. Г. Развитие географических идей / А. Г. Исаченко. - М. : МЫсль, 1971. - 416 с.